

ЛЕКЦІЯ

Тема: Мистецтво Античної культури

Мета: Ознайомити студентів із культурно – мистецькими особливостями Античної культури. Виховати естетичну культуру майбутніх спеціалістів.

План

- 1. Загальна характеристика Античної культури.*
- 2. Мистецтво Стародавньої Греції.*
- 3. Періоди розвитку Давньогрецької культури.*

Лекційний матеріал

Загальна характеристика античної культури

Антична культура — це культура держав, що сформувалися з 3 тисячоліття до н. е. по 5 століття нашої ери на теренах Середземноморського регіону періоду архаїчної Греції, класичної Греції, доби еллінізму та доби Римської республіки.

Умовно Античну культуру можна поділити на два етапи:

- Культура Стародавньої Греції
- Культура Стародавнього Риму

В античності порівняно з давньо-східними цивілізаціями було зроблено принциповий крок уперед щодо становища людини в суспільстві, осмислення художньої творчості — складається гуманістична традиція. Відмінність полягає і в ступені впливу на інші народи старовини, і в тому, що культура Греції і Риму ніколи не забувалася і безпосередньо вплинула на подальший розвиток культури.

При всій єдності античної культури, її грецький і римський етапи мають свої особливості. На політичне й релігійне мислення, філософські та юридичні погляди, літературу і мистецтво Західної Європи сильніше вплинув Рим. У культурній традиції Східної Європи, в тому числі України, провідним через посередництво Візантії був грецький вплив. За античності зароджуються явища, які на подальших етапах стануть визначальними в культурі, особливо — християнська релігія.

Мистецтво стародавньої Греції

Природні кордони і прагнення до незалежності сприяли розвитку самостійних міст – держав, з власним урядом, армією та карбуванням монет. Конфлікти були неминучі, але суперництво набувало характеру спортивних змагань – Олімпійські ігри (776 р.до н. е.) – змагання тривали близько місяця і присвячувались Зевсу, брати участь могли всі бажаючі і на час ігор зупиняли міжусобні війни і проголошували мир.

Грецькі колонії були на всьому Середземномор'ї (Італія, Сицилія).

В Греції була зневага до «Варварів» – ті що не говорять елінською чудовою мовою.

Розписна кераміка. Розширена торгівля. Особливий попит – розписні вази з обпаленої глини – кераміка . Форми грецької кераміки відзначалися зручною формою, практичністю і красою. Зображали релігійні сюжети, повсякденне життя. Спочатку зображення наносили чорним лаком. Пізніше лаком почали наносити тло, а фігури залишалися червонувато-коричневими. Називали кераміку ***червоно – фігурну***.

Орнамент – меандр, спіралі, зигзаги, хвилі, рослинні мотиви : стилізовані квіти лотоса, лілії, пальметти , розетки. Фігури людей, тварин.

Архітектура. Грецька культура – мова архітектурної гармонії. Камінь замінив дерево – в храмових будівлях. Колону завершувала характерна капітель, що складається з круглої плити ехіни і квадратної плити абани, на якій встановлювали кам'яні блоки антаблементи. ***Доричний ордер*** - проста капітель, метопо-тригліфним фризом, приземкуватою колоною. ***Скарбниця***

афінян у дельтах – краса архітектури. Колони відзначаються стрункими, метони прикрашені рельєфами, що зображають афінян які поклоняються Аполону.

Грецькі храми. Символом грецького міста-держави був храм, а не царський палац.

Могутніх грецьких богів наділили людськими слабостями, що визначало їхнє місце в релігії : як і люди вони сварилися, заздрили, жадібні були, запальні і чесні.

Скульптура . Грецька скульптура розвивалася у зв'язку з релігією. Зображення юнаків та дівчат були підношеннями у святилища богів або надгробками.

Зображення стрункого юнака – оголеного - передавало уявлення про ідеальну красу та фізичну силу. Дівчата – завжди зо ображалися одіті. Але через одяг було видно контури грудей. Обличчя майже не відрізнялося від обличчя чоловіка.

Періоди розвитку Давньогрецької культури

Протягом багатьох віків Стародавня Греція не була собою єдиним цілим ні в географічному просторі, ні з точки зору соціально-політичної організації суспільства. Однак зовсім не безпідставно ми говоримо про цілісність давньогрецької культури, що повною мірою виявилася в період її існування. Це, насамперед, поняття про космос, як порядок, що протистоїть хаосу, це міра, як провідна категорія й організуючий принцип філософської, політичної, естетичної та етичної культури, це антропоцентризм, або уявлення про головне місце людини у природі, це агональність, або змагальність, яка демонструвала здатність вільної людини брати активну участь в усіх проявах життя, це, нарешті, яскраві та видовищні релігійні свята, що не відбувалися без урочистої ходи або спортивного змагання.

У своєму історичному розвитку культура Стародавньої Греції пройшла п'ять етапів: **Егейський (Крито-Мікенський)** III тис–XI ст. до

н.е., **гомерівський** – XII–VIII ст. до н.е., **архаїчний** – VIII–VI ст. до н.е., **класичний** – V ст. – остання третина IV ст. до н.е., **Елліністичний** – остання третина IV–I ст. до н.е. За цей час протогрецьке населення і давньогрецькі племена, об'єднанні загальним етнонімом елліни, перейшли до осілого способу життя, а широке розселення греків уздовж узбережжя Середземного й Чорного морів призвело до перетворення Еллади на Велику Грецію, де сформувалися й утвердилися новітні тенденції культури, після чого давньогрецька культура продовжувала свій розвиток у складі Західної Римської імперії, а після її падіння (середина IV ст.) становила ядро візантійської культури.

Перша точна дата еллінської історії – 776 р. до н.е., це дата перших Олімпійських ігор, друга – Велика колонізація VIII–VI ст. до н.е., що являла собою широке розселення греків на території узбережжя Середземного й Чорного морів. Ці дати стали відправними моментами у створенні періодизації розвитку давньогрецької культури.

1. III–II тис. виникла егейська, або **крито-мікенська цивілізація**, – перша цивілізація на території Європи. Це міста на острові Крит та материковій Греції, що виникли навколо царських палаців. Про соціальне розшарування населення цих міст – егейців – свідчать вілли й будинки вельмож. Збереглося також і три системи писемності: піктографічне письмо, лінійне письмо-1 та лінійне письмо-2. Близько 1450 р. до н.е. о. Крит завоювали ахейські племена греків, які асимілювалися з егейцями. У XII–XI ст. до н.е. ахейське населення було знищене дорійськими племенами, які жили за законами військової демократії. Ліквідація палаців призвела до фактичного зникнення егейської культури.

2. Гомерівський період (XII–VIII ст. до н.е.). Відомості про цей період бідні й суперечливі. Єдиним джерелом вивчення цієї епохи є поеми Гомера “Іліада” і “Одіссея”.

Навколо гомерівських поем та особистості їхнього укладача свого часу виникло так зване гомерівське питання. У греків до V ст. не виникало сумнівів

в існуванні особи Гомера й авторстві усіх епічних творів про Троянську війну та гімнів на честь богів. Уперше критично поставився до Гомера історик Геродот, але особливо відзначився у цьому софіст Зоїл (IV ст.), що встановив у поемах “Іліада” та “Одіссея” низку протиріч. Далі з критики гомерівських текстів виникли цілі школи. Одні стверджували, що “Іліада” і “Одіссея” – це продукт колективної творчості багатьох співаків-поетів, інші наполягали на єдиній художній композиції епосу та історичності особистості Гомера. Археологічні відкриття та порівняльне вивчення народної творчості інших народів пролили нове світло на події, що згадувалися у поемах, але й дотепер проблема авторства “Іліади” та “Одіссеї” залишається відкритою. У наш час переважають теорії, що пом'якшують крайності обох напрямків – усі вони сходяться на тому, що гомерівські поеми, безсумнівно, є справжнім шедевром світової літератури.

Історичною канвою в обох поемах служить Троянська війна. Хоча, “Іліада” та “Одіссея” твори, насамперед, поетичні, де минуле й вигадка сплітаються в одну епопею, цінність їх полягає в тому, що в них можна простежити еволюцію грецького суспільства від первіснообщинного ладу до рабовласницького поліса.

Згідно з творами Гомера, вища влада в громаді належала всьому народові (*demos*), тобто вільне населення Греції, що володіло цивільними правами. Місце, де відбувалися збори, як правило на торговельній площі, називалося **агора (agora)**. Цар у всіх важливих питаннях радився з народом і родовими старійшинами – главами родин, які становили раду старійшин (*advice of elders, or bullae*).

Однак, під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, первіснообщинний лад розкладався. Розвиток продуктивних сил спричиняв подальший поділ праці та виділення воєнної аристократії. Соціальний лад гомерівської Греції мав такий вигляд: грецькі племена ділилися на роди, з родів складалися фратрії, із фратрій складалися філи, тобто племена, племена об'єднувалися в окремі народності. Давньогрецькі філи були військово-культовими об'єднаннями, з яких групувалися роди. Кожна філа мала певну територію, на якій стояв

жертвник на честь богів і відбувалися збори її членів. На чолі філи стояв цар – філобасилей – жрець і вождь в одній особі. Спочатку басилеї були виборними й визначними членами громади, що служили спільним інтересам, за що одержували з общинної землі найбільший наділ і посідали перше місце у громаді. Поступово будинки басилеїв наповнюються багатством й достатком, перетворюючись на палаци, навколо яких виростають сади й виноградники.

Суспільству гомерівської доби вже відоме рабство. Його поява свідчить про розкладання родового ладу, утворення приватної власності й держави. Рабство у своєму розвитку проходило два етапи, період патріархального або домашнього рабства й рабства в класичній формі. Середину між патріархальним і класичним рабством займає рабство народів древніх східних монархій, яким, можливо, було рабство на Криті й у Мікенах. У гомерівській Греції існувало домашнє рабство.

З ускладненням завдань керівництва країною та збільшенням багатства аристократії, цар поступово втрачає провідну роль у суспільстві, хоча за ним продовжує залишатися посада верховного жерця, а до VIII ст. у більшості грецьких громад вона зникає. У процесі утворення класів і посиленні ролі аристократії складається держава, яка повинна закріпити нові соціально-економічні відносини й забезпечити панування аристократії над масою вільних і напіввільних людей та рабів. Поява держави ознаменувала найважливіший етап у розвитку грецького суспільства. Воно прискорило розкладання родового ладу й сприяло становленню класового суспільства.

3. Архаїчний період (VIII–VI ст. до н.е.) є перехідним. У цей період грецька культура здійснила перехід від варварства до цивілізації: утворилася полісна система, відбулася кодифікація законів, зародилося храмове будівництво й філософія, високого розвитку набули поезія й музика.

Подальший розвиток рабовласництва, поділ праці й ріст товарно-грошового господарства, які сприяли виділенню аристократичних родів, тепер починають підривати основи їхнього панування й сприяють подальшому розвитку рабовласницької держави. Запровадження нових виробничих відносин

на основі розвитку рабовласництва, зубожіння вільних хліборобів і збільшення чисельності населення призвели до появи так званих зайвих людей, що відправляються в далекі країни у пошуках кращого життя й багатства. Переселенці заселяли й освоювали пустуючі землі, засновуючи там поселення – колонії. Колонізація йшла в трьох напрямках: у північно-східному – по узбережжю Геллеспонту (Дарданелл), Пропоніди (Мармурового моря) й Понта Євксинського (Чорного моря); у західному – в Італію й Сицилію; у південному – по південному березі Середземного моря (Єгипет і Керинаїка). На західному березі Чорного моря найважливішими колоніями були Одесс, Томи, Істр, Тір, Ольвія, у Криму – Херсонес, Феодосія, Пантикопей, Фанагорія й Танаїс.

Цей процес завдав відчутного впливу на всі сфери життя греків. Відбулося подальше зміцнення й розвиток рабовласницького способу виробництва, остаточне відділення ремесла від сільського господарства, розширення товарообміну й перехід на вирощування садово-городніх культур.

Відокремлення ремесла від сільського господарства викликало бурхливе зростання міст. Первісний вигляд міста-поліса зовсім змінився. Якщо в мікенську епоху він був лише місцем перебування вождя та його війська, а в гомерівську – становив тільки укріплену його частину, то тепер він був сукупністю поселень, що входили в міську смугу. Місто зі своїми околицями фактично перетворилося на самоврядну цивільну громаду – місто-державу, або поліс (polis, Civitas). Поліси складали повноправні громадяни – члени міської громади, кожний з яких мав право на земельну власність, політичні права й був зобов'язаний служити в ополченні. Але частина населення міста, що не мала усієї повноти громадянських прав, до громади поліса не входила (метеки, періеки, вільновід-пущеники, а також і позбавлені будь-яких прав раби). Форми влади в полісі були різні, якщо в Спарті вона була олігархічною, то в Афінах – демократичною.

Економічне піднесення Греції підривало значення родової аристократії. Родова організація в колоніях уже не мала під собою міцної соціальної основи й традицій, а тому людей там стали цінувати не за знатністю та походженням, а

за багатством, яким вони володіли. З ростом товарно-грошового господарства й рабовласництва збільшувалася майнова нерівність серед вільних громадян, загострювалася класова боротьба. Вільний хлібороб, одержавши кредит у свого багатого сусіда, у випадку несвоєчасної виплати боргу, міг легко втратити своє майно і разом зі своєю родиною потрапити до рабства. Так родова аристократія поступилася своїм пануванням на користь грошовій аристократії.

Перехідним щаблем цього переходу була **тиранія** – форма одноособової влади, встановленої насильницьким шляхом. У більшості випадків тирані до влади виступали як вожді демосу. Як правило, це були вихідці з аристократії, що різних причинах відірвалися від свого середовища. Зовні положення тиранів нагадувало положення монарха – одноособового носія влади, але заради народної підтримки вони змушені були вдаватися до демагогічних прийомів: лагідному поводженню з людьми, заступництву в судах та обмеженню багатих на користь бідних

Першою великою перемогою демократії було видання писаних законів, або кодифікація звичаєвого права, проведеного в інтересах держави як єдиного цілого, а не окремих родів і місцевостей. За кодифікацією законів слідували зміни у правлячих органах – аристократичні ради поступово розширювалися за рахунок представників демократії. Стародавні родові культи замінялися шануванням божеств і героїв, популярних серед демократичних верств населення. Таким чином, тиранія стала одним із шляхів створення грецьких держав, зломивши силу родових установ і культів.

Подальшому розвитку грецької культури сприяла поява писемності. Уже в VIII ст. на основі фінікійського алфавіту виник грецький, що складався з 24 букв. Його особливістю було позначення не тільки приголосних, але й голосних звуків. Таким чином була започаткована давньогрецька література, історію якої стали починати уже не з Гомера, а Гесіода, поезія якого також представляє високий рівень художньої творчості.

Глибоким художнім вираженням глибоких змін, що відбувалися у післягомерівський період стала лірична поезія. На першому місці серед

ліричних поетів VII ст. стояв Архілох, який пережив усі скорботи й радощі свого часу. Високого вираження й досконалості лірична поезія знайшла у творчості **поетів Алкея та Сафо**, що оспівували любов, природу, пори року, друзів і дружню гулянку. Центральне місце у поезіях Сафо – це жінка, сповнена любовної пристрасті й ревності до своєї подруги. Поезія краси, веселощів й любові становила головні мотиви поетичної творчості Анакреонта, що жив у другій половині VI ст. до н.е., але у своїх творах він більше звертається до гарних хлопчиків, ніж до жінок.

Отже лейтмотивом грецької поезії VII–VI ст. ст. була еротика, але цим далеко не вичерпується її зміст. Віршованою формою поети також користувалися для вираження політичних, філософських і релігійних ідеалів, оспівування військових подвигів. Політичні мотиви і настрої виступають в елегіях Феогніда, Алкея, Солона й частково Піндара, знаменитого своїми піснями на честь переможців на Олімпійських, Піфійських і Немійських іграх. У той же час лірична поезія цього часу була розрахована на дуже тонкий суспільний прошарок греків, вільних від матеріальних турбот і занурених в особисті переживання.

4. Класичний період. (V–IV ст. до н.е.) знаменував собою новий етап розвитку давньогрецької культури. Демократія, що прийшла на зміну аристократичній олігархії, несла у собі нові почуття, думки та ідеї. Світосприйняття аристократії було притаманне невеликому колу людей, які вважали себе обранцями долі та вищою породою людства. Їхні думки й почуття спрямовувалися до героїчних часів крито-мікенської епохи або концентрувалися навколо інтимних переживань. Для століття демократії були характерні інші мотиви. Це, насамперед, всенародні свята на честь найбільш популярних давньогрецьких богів – Афіни, Деметри й Діоніса.

На честь богині Афіни влаштовували **свято панафіній**, у якому брало участь усе афінське населення. В образі богині знайшла своє втілення ідея державної централізації, до якої прагнули всі демократичні сили. Панафінії відбувалися кожного четвертого року й тривали шість днів підряд. Програма

свята складалася з кінних та піших змагань, бігу зі смолоскипами, хорових співів, танців, декламації та музичних змагань. Всенародне значення мали й свята на честь Деметри і ціла низка свят, присвячених богу Діонісу.

З пісень і молитов, що прославляли бога Діоніса, виникла грецька трагедія. Трагедія у власному розумінні слова означає “**пісня цапів**”, коли одягнені в цупині шкіри люди зображували сатирів – супутників Діоніса. Під різкі звуки флейт, бубнів і тимпанів у стані екстатичного сп'яніння його учасники розривали на частини тварин, пожираючи їхнє закривавлене м'ясо. Цей культ з VII ст. поширюється у багатьох містах-полісах Греції, але із часів тиранії організацію свят на честь Діоніса взяла на себе держава, перетворивши їх на загальнодержавний культ.

Спочатку **дифірамби**, що виконувалися хором на честь Діоніса, не відрізнялися ні складністю, ні розмаїтістю, ні художністю. Великим кроком уперед було введення до хору дійової особи – актора. Актор декламував міф про Діоніса й подавав репліки хору. Між актором і хором зав'язувався діалог, який складав основу драматичного твору. Першим автором грецької трагедії вважається Есхіл. Введенням другого дійової особи він пожвавив виставу, вніс у неї більше динамічності. Есхілу також приписують введення декорацій, масок, котурнів, а також літальних, громоносних та інших машин.

Як і грецька драма, грецький театр також був тісно пов'язаний з культом Діоніса й діонісіями. Він походить від жертвопринесень та магічних церемоній, при здійсненні яких учасники розташовувалися навколо жертovníка у вигляді амфітеатру на схилах прилеглого до нього пагорба. Влаштовані на відкритому просторі, грецькі театри були загальнодоступними і вміщали велику кількість народу. Театр Діоніса в Афінах, наприклад, міг розмістити до 30 тисяч глядачів. У наступну, елліністичну епоху, театри уже розраховувалися на 50, 100 і навіть більше тисяч глядачів. Таким чином, навіть у конструкції грецького театру був закладений демократичний принцип.

Головну частину театру становили: приміщення для глядачів – **койлоне**, місце для хору – **орхестра**, місце, де вивішувалися декорації й виступали

актори – **скена (сцена)**. У середині оркестри містився багато прикрашений жертovníк Діоніса. Задня частина сцени була декорована колонами, які символізували царський палац. Місця для глядачів були відгороджені дерев'яною або кам'яною стіною без даху.

Спочатку театральні вистави влаштовували тільки на свята Діоніса, але поступово театр набуває суспільного значення, стаючи не тільки місцем відпочинку, а й політичною трибуною. Предметом театральних вистав були трагедії й комедії.

З V ст. до н.е. під час театральної вистави демонструвалося три трагедії, що складала трилогію, кожна з яких була продовженням попередньої. Умови античного театру викликали необхідність дотримання трьох єдностей – місця, часу й дії. Ці умови, обґрунтовані згодом Аристотелем, трималися аж до XVIII ст., становлячи основу класичного європейського театру. До трагічної трилогії приєднували ще й сатиричну драму. В основу грецьких трагедій звичайно був покладений який-небудь міф про богів і героїв, найчастіше гомерівського циклу, що наповнювався змістом сучасності, наближаючи його до масового глядача. Таким чином, значення давньогрецької трагедії для світової культури складалося в умінні поєднати історію із сучасністю, роблячи далеке близьким, зрозумілим і цікавим для народу. Із грецьких трагіків світову славу набули Есхіл, Софокл та Евріпід. Громадські мотиви, що звучали в трагедіях, знайшли своє вираження й у грецькій комедії, що виросла з того ж коріння, що й трагедія.

З давніх часів у Стародавній Греції існувало всенародне свято діонісії, яке закінчувалося святковою ходою зі співом, танцями й пиятикою. Ця хода називалася комос. Слово “комедія” – сполучення слів **комос і ода** (пісня), що в цілому означає «пісні під час комоса». У пізніші часи, в результаті літературної обробки утворився новий жанр – комедія. Сюжетом комедії служило повсякденне життя з усією її злободенністю й дріб'язковістю, автори не соромилися у виборі слів і виразів, особливою непристойністю відрізнялися

танці. Костюми й декорації були яскравими й строкатими, а маски – різноманітними.

У демократичних Афінах, з їх широко розвиненим політичним життям, широкого розвитку набула політична комедія, неперевершеним майстром якої був **Аристофан**. Відмінними властивостями його творчості були художня краса форми, невичерпна дотепність, сполучення драматичних, ліричних і комічних настроїв.

Менше значення відіграла лірика, її розвиток був притаманніший часам тиранії й олігархії, чим періоду розвиненого демократичного життя. Із прозаїчних творів цього періоду особливого значення набули історичні праці, значними серед яких були “Історія греко-персидських війн” Геродота та “Історія пелопонеської війни” Фукидіда.

Широкого розвитку у класичну епоху набуло і грецьке мистецтво. На відміну від попередніх епох воно вийшло із практичної діяльності й відокремилася в самостійні художні галузі, які передбачали не тільки високий мистецький рівень, а й високий ступінь технічної майстерності.

Пройшовши довгий шлях розвитку, значного рівня досягла давньогрецька архітектура. У V ст. до н.е. остаточно визначилися два архітектурних стилі – дорійський та іонійський, почав формуватися коринфський стиль, що набув подальшого поширення у наступному столітті. Стрімкими темпами розгорнулася будівельна діяльність. Так, в Афінах з'являється цілий ряд чудових художніх будівель громадського характеру: храмів, портиків, будинків для гімнастичних і музичних змагань, приватних будівель. Чудовим пам'ятником будівельного мистецтва класичної епохи був **Парфенон** – храм **Афіни-Діви (Парфенос)** на афінському Акрополі. Він був побудований з мармуру, галерея, що оточувала храм, складалася з 46 колон дорійського ордеру. На метопах і фронтонах містилися скульптурні зображення, що відтворювали героїчні оповідання й легенди, а на фризі була представлена процесія панафінейського свята в Афінах. У самому храмі перебувала статуя Афіни.

Художні будівлі споруджували й в інших частинах Греції. Особливою славою користувалися храм Зевса в Олімпії, храм богині Афіни на острові Егіні й храми в деяких містах Сицилії.

У тісному зв'язку з архітектурою розвивалася скульптура, що досягла в Древній Греції високої, неперевершеної досконалості завдяки творчості Мірона, Фідія й Поліклета.

Мірон ставив за мету зобразити людське тіло в момент руху. Найкраще йому вдалося це в статуї юнака – метальника диска (Дискобола). Гордістю епохи був майстер Фідій – чудовий скульптор, ливар, архітектор і декоратор. З 450 р. до н.е. він керував усім художнім оформленням Афін. Але світової слави Фідій набув дивними статуями Афіни. Бронзова статуя Афіни – проводирки у битвах (**Промахос**), що стояла у дворі Акрополя, виділялася серед інших здобутків мистецтва. Інша статуя Афіни – 12-ти метрова **Афіна-Деза (Парфенос)** була культовою статуєю Парфенона. Вона була виготовлена із золота й слонової кістки на дерев'яній основі, що називається хрисоелефантинною технікою. Вона стояла, спираючись на спис, а її золотий одяг спадав до самої землі. У правій руці вона тримала статую Перемоги (Ніке), на щиті її була зображена боротьба греків з амазонками, на бортах сандалів у рельєфі – битва кентаврів з лапифами – міфічним плем'ям, що жило у Фессалії.

Не менше захвату викликала як у сучасників, так і у наступних поколінь велична статуя Зевса в Олімпії, виконаного в тій же техніці. На жаль, про ці й інші твори Фідія нам відомо лише з літературних описів або через погані копії.

Сучасником Фідія був Поліклет з Аргоса, що очолював школу місцевих скульпторів. Сила його таланту знайшла своє вираження у винятково тонкому й правдивому зображенні людського тіла. До кращих здобутків Поліклета належать: ідеальна статуя юнака-списоносця – “Дорифора”, “Поранена амазонка”, юнак-атлет, що накладає пов'язку переможця на свою голову – “Діадумен”, монументальна статуя Гери із золота й слонової кістки в Арголіді. Поліклет був також відомий і як теоретик мистецтва, що намагався розробити й обґрунтувати закони пропорційності частин і гармонії людського тіла.

Характерною особливістю всього класичного мистецтва були велич, спокій та урочистість, з одного боку, багатство і розмаїття матеріалу та художня майстерність, з іншого.

Третьою самостійною галуззю грецького мистецтва був живопис. Його яскравим представником був Полігнот, що прославився своїми картинами, розміщеними на стінах “Строкатого портика” в Афінах і альтанки (лесхи) у Дельфах. Уявлення про сюжети й характер творчості Полігнота дають описи його картин у давньогрецького письменника II ст. Павсанія, що склав своєрідний путівник по найвизначніших пам'ятниках архітектури і мистецтва Греції “Опис Еллади”. Новий напрямок у живописі було представлено Аполлодором. За свідченням римського письменника й ученого I ст. Плінія Старшого, Аполлодор володів мистецтвом розміщення світла й тіні, а також передачі перспективи на своїх багатобарвних картинах.

Така грецька культура класичного періоду, розвиток якої далеко не закінчується на цьому етапі, але знаходить природне продовження в наступному, елліністичному, який багато в чому перевершив попередній. Саме в цей період Афіни стають найсильнішим політичним і культурним центром, що об'єднує 200 міст, але разом з тим, протиборство двох моделей розвитку культури – афінська і спартанська знекровлює Грецію й робить її легкою здобиччю Македонської держави.

Контрольні питання

1. Які країни називаються античними?
2. Визначити на які періоди розвитку поділяється мистецтво античної Греції?
3. Які є особливості давньогрецької архітектури?
4. Кого зображували на скульптурах в Греції?
5. Які основні кольори були присутні в давньогрецькій кераміці?

Список використаних джерел

1. Велика ілюстрована енциклопедія мистецтва. М . Холлінгсворт - К.:Махаон. Україна,2011.
2. Дудникова Г. История костюма / (серия «Учебники XXI века»). Ростов н/Д: Феникс, 2001.-416с.
3. Сидоренко В. И. История стилей в искусстве и costume/ Серия «Среднее профессиональное образование .» - Ростов н/Д: Феникс, 2004 - 480с.
4. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. М., Искусство. 1993,1994.